

Ministerstwo Rodziny i Polityki Społecznej

Akceptuje

Minister Rodziny i Polityki Społecznej

Pokonać bezdomność. Program pomocy osobom bezdomnym

Warszawa, styczeń 2022 r.

Spis treści:

I. PODSTAWA PRAWNA PROGRAMU	3
II. WPROWADZENIE	3
III. GŁÓWNY CEL PROGRAMU	5
IV. MODUŁY I CELE SZCZEGÓŁOWE	5
V. PODMIOTY, KTÓRE MOGĄ UBIEGAĆ SIĘ O DOFINANSOWANIE	8
VI. REALIZATORZY PROGRAMU ORAZ ICH ZADANIA	9
VII. TRYB REALIZACJI PROGRAMU	10
VIII. FINANSOWANIE PROGRAMU	12
IX. OBOWIĄZEK INFORMACYJNY	14
X. ZASADY SKŁADANIA OFERT	14
XI. NADZÓR I MONITORING REALIZACJI PROGRAMU	15
XII. MIERNIKI	16
XIII. ZAKŁADANE REZULTATY.....	17
XIV. POSTANOWIENIA KOŃCOWE.....	17

I. PODSTAWA PRAWNA PROGRAMU

Podstawą prawną programu *Pokonać bezdomność. Program pomocy osobom bezdomnym*, zwanego dalej „Programem”, jest art. 23 ust. 1 pkt 7a ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2021 r. poz. 2268, z późn. zm.), zwanej dalej „ustawą o pomocy społecznej”.

Zgodnie z ww. artykułem minister właściwy do spraw zabezpieczenia społecznego wspiera finansowo programy w określonym przez ministra obszarze pomocy społecznej, realizowane przez jednostki samorządu terytorialnego lub podmioty uprawnione, o których mowa w art. 25 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej.

II. WPROWADZENIE

Bezdomność traktowana jest jako szerszy problem polityki społecznej – nie tylko pomocy społecznej. Politykę tę należy budować w sposób całościowy, tak aby kompleksowo zapobiegać bezdomności, odpowiadać na potrzeby osób, które w sytuacji bezdomności już się znajdują oraz przede wszystkim doprowadzić do usamodzielnienia tych osób. Program, przez obszary ujęte w Modułach i ich cele szczegółowe, jest odpowiedzią na te wyzwania, gdyż przewiduje wsparcie zarówno działań o charakterze interwencyjnym i aktywizującym, jak również działań zmierzających do rozwoju i standaryzacji obiektów udzielających tymczasowego schronienia osobom bezdomnym. Uwzględnia także istotną kwestię, jaką jest wspieranie i promowanie nowych rozwiązań w zakresie pracy z osobami bezdomnymi poprzez usługi świadczone w mieszkaniach, np. w oparciu o model „najpierw mieszkanie”.

Podczas przeprowadzonego po raz piąty *Ogólnopolskiego badania liczby osób bezdomnych*¹, które odbyło się w nocy z 13 na 14 lutego 2019 r., zdiagnozowano 30 330 osób bezdomnych, z czego 82,1% stanowili mężczyźni (24 901 osób), 14,6% kobiety (4 437 osób), natomiast dzieci 3,3%.

Najwięcej osób bezdomnych przebywa w województwach: mazowieckim (4 278 osób), śląskim (4 255 osoby) i pomorskim (3 014 osób). Najmniej w województwie podlaskim (646 osoby), świętokrzyskim (794 osoby) oraz lubuskim (812 osób). *Ogólnopolskie badanie liczby osób bezdomnych* było także okazją do identyfikacji miejsc grupowania się osób bezdomnych na danym terenie. Wśród przebadanych osób 24 323 osoby (80,2%) przebywały w różnego typu placówkach. Z kolei 6007 osób bezdomnych (19,8%) przebywało poza placówkami, tj. w miejscach niemieszkalnych (np. w pustostanach, altanach działkowych, garażach).

Zgodnie z art. 17 ust. 1 pkt 3 ustawy o pomocy społecznej obowiązek udzielania schronienia, zapewnienia posiłku oraz niezbędnego ubrania osobom tego pozbawionym należy do zadań własnych gminy.

¹ Z inicjatywy Ministerstwa Rodziny i Polityki Społecznej są przeprowadzane cyklicznie, co dwa lata: *Ogólnopolskie badanie liczby osób bezdomnych* (od 2009 r.) oraz *Sprawozdanie z realizacji działań na rzecz ludzi bezdomnych w województwach* (od 2010 r.).

Program ma charakter uzupełniający wobec ustawowych obowiązków samorządów gmin w zakresie przeciwdziałania bezdomności, a także charakter wspierający działalność podmiotów uprawnionych, funkcjonujących w obszarze pomocy społecznej, o których mowa w art. 25 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej.

Program stanowi także instrument motywujący do wdrażania nowych metod pracy socjalnej z osobami bezdomnymi oraz programów aktywizacji społecznej i zawodowej tych osób, a także rozwijania różnych form wsparcia mieszkaniowego dla osób bezdomnych. Ze względu na złożone profile osób bezdomnych pomoc powinna być różnie ukierunkowywana, np. osobom bezdomnym krótkotrwale zapewnia się szybką interwencję, natomiast osobom pozostającym w tej sytuacji przez dłuższy czas – programy aktywizujące ze wsparciem specjalistycznym. Zróżnicowanie formy pomocy, np. ze względu na okres pozostawania w bezdomności, ma istotne znaczenie w kontekście tworzenia szans na usamodzielnienie się osób zmagających się z problemem bezdomności oraz podjęcia przez nie wysiłku poprawy sytuacji, w której się znajdują.

Do nowej wersji Programu wprowadzono następujące zmiany:

- w Module II Działanie nr 3 doprecyzowano sposób realizacji działania. Działanie nr 3 może być realizowane w jednym z dwóch wariantów:
 - ✓ Działanie nr 3A – realizacja zadań PODSTAWOWYCH
 - ✓ Działanie nr 3B – formuła ROZSZERZONA
- w Module III Programu doprecyzowano, jakie placówki mogą otrzymać dofinansowanie: Dotacje można otrzymać wyłącznie na placówki udzielające tymczasowego schronienia (tj. noclegownie, schroniska dla osób bezdomnych i ogrzewalnie)², które nie spełniają obowiązujących standardów określonych w rozporządzeniu Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 27 kwietnia 2018 r. w sprawie *minimalnych standardów noclegowni, schronisk dla osób bezdomnych, schronisk dla osób bezdomnych z usługami opiekuńczymi i ogrzewalni* (Dz. U. poz. 896)³, zwanym dalej „rozporządzeniem”;
- umożliwiono w ramach Modułu III Programu przekształcanie istniejących placówek dla osób bezdomnych w schroniska dla osób bezdomnych z usługami opiekuńczymi i dostosowanie ich do obowiązujących standardów, określonych w rozporządzeniu. Dotychczas w ramach Modułu III Programu możliwe było wsparcie podmiotów w dostosowaniu prowadzonych przez nie placówek świadczących usługi dla osób

² W rozumieniu art. 48a ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej.

³ Zgodnie z art. 34 ustawy z dnia 14 maja 2020 r. o zmianie niektórych ustaw w zakresie działań osłonowych w związku z rozprzestrzenianiem się wirusa SARS-CoV-2 - wymienione placówki są zobowiązane dostosować swoje standardy do standardów określonych w rozporządzeniu z dnia 27 kwietnia 2018 r. w sprawie *minimalnych standardów noclegowni, schronisk dla osób bezdomnych, schronisk dla osób bezdomnych z usługami opiekuńczymi i ogrzewalni* - do dnia 31 grudnia 2022 r.

bezdolnych do obowiązujących standardów jedynie w przypadku: noclegowni, schronisk dla osób bezdomnych i ogrzewalni;

- z uwagi na zgłaszane przez realizatorów Modułu IV Programu coraz większe trudności ze znalezieniem dobrych praktyk, których dotychczas jeszcze nie promowano w ramach Modułu IV, przeniesiono w Module IV nacisk z dobrych praktyk na poziomą wymianę wiedzy i angażowanie większej liczby przedstawicieli środowisk pozarządowych i ośrodków pomocy społecznej we wspólną pracę w tematycznych grupach roboczych.
- dodano informację dotyczącą wypełniania obowiązku informacyjnego (część IX Programu).

III. GŁÓWNY CEL PROGRAMU

Głównym celem Programu jest inspirowanie i wspieranie działań nakierowanych na przeciwdziałanie i rozwiązywanie problemu bezdomności.

W ramach celu głównego wyznaczone są następujące Moduły Programu wraz z celami szczegółowymi:

➤ MODUŁ I: PROFILAKTYKA

Cel: Zapobieganie bezdomności przez prowadzenie działań profilaktycznych.

➤ MODUŁ II: WSPARCIE OSÓB BEZDOMNYCH

Cel: Prowadzenie działań interwencyjnych i aktywizujących skierowanych do osób bezdomnych.

➤ MODUŁ III: INFRASTRUKTURA

Cel: Wsparcie podmiotów w dostosowaniu prowadzonych przez nie placówek świadczących usługi dla osób bezdomnych do obowiązujących standardów.

➤ MODUŁ IV: INNOWACYJNOŚĆ

Cel: Inspirowanie do wdrażania nowych rozwiązań w zakresie pomocy osobom bezdomnym.

IV. MODUŁY I CELE SZCZEGÓŁOWE

➤ MODUŁ I: PROFILAKTYKA

Cel: Zapobieganie bezdomności przez prowadzenie działań profilaktycznych.

W ramach Modułu I promowane i preferowane będą następujące działania:

- 1) wspieranie inicjatyw zapewniających osobom zagrożonym bezdomnością dostęp do usług społecznych, w tym do pracy socjalnej, pomocy psychologicznej, terapeutycznej i prawnej;
- 2) wspieranie realizacji programów profilaktycznych, ukierunkowanych na zmniejszenie ryzyka bezdomności, a także lokalnych systemów przeciwdziałania bezdomności;

- 3) prowadzenie zajęć, warsztatów dla osób zagrożonych bezdomnością mających na celu pomoc w znalezieniu pracy.

➤ **MODUŁ II: WSPARCIE OSÓB BEZDOMNYCH**

Cel: Prowadzenie działań interwencyjnych i aktywizujących skierowanych do osób bezdomnych.

W ramach Modułu II promowane i preferowane będą następujące działania:

- 1) prowadzenie działań interwencyjnych we współpracy z przedstawicielami służb publicznych, w tym poprzez prowadzenie streetworkingu skierowanego do osób przebywających w przestrzeni publicznej i miejscach niemieszkalnych;
- 2) udostępnienie osobom bezdomnym możliwości skorzystania ze wsparcia punktów pomocy doraźnej (np. jadłodajni, punktów wydawania odzieży lub żywności) oraz placówek udzielających tymczasowego schronienia;
- 3) świadczenie kompleksowego wsparcia w procesie wychodzenia z bezdomności w mieszkaniach chronionych treningowych⁴ lub innych formach pomocy pozainstytucjonalnej⁵, przygotowujących pod opieką specjalistów osoby tam przebywające do prowadzenia samodzielnego życia lub wspomagających te osoby w codziennym funkcjonowaniu, m.in. poprzez:
 - objęcie wsparciem pozainstytucjonalnym osób opuszczających placówki udzielające tymczasowego schronienia,
 - tworzenie i realizację usług opartych na modelu „najpierw mieszkanie” dla osób doświadczających bezdomności chronicznej;

Działanie nr 3 może być realizowane w jednym z dwóch wariantów:

Działanie nr 3A – realizacja zadań PODSTAWOWYCH

W ramach Działania nr 3A możliwe jest dofinansowanie:

- kosztów wynagrodzeń osób realizujących cele zadania (np. terapeutów uzależnień, pracowników socjalnych, psychologów, asystentów osób bezdomnych, trenerów itp.);
- kosztów związanych z utrzymaniem mieszkań chronionych treningowych lub innych form wsparcia pozainstytucjonalnego, w tym najmu mieszkań i mediów.

⁴ W rozumieniu art. 53 ust. 4 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej.

⁵ Dotyczy mieszkań ze wsparciem, najczęściej określanych jako wspomagane, readaptacyjne itp., w których przebywają osoby będące w procesie wychodzenia z bezdomności, przygotowujące się pod opieką specjalistów do prowadzenia samodzielnego życia lub wspomagane w codziennym funkcjonowaniu.

Tego typu formy wsparcia są tworzone najczęściej w ramach pilotaży prowadzonych w zakresie programów finansowanych ze środków unijnych bądź w oparciu o lokalne programy przeciwdziałania bezdomności we współpracy samorządów z organizacjami pozarządowymi. Lokale przeznaczone do realizacji działań w tym zakresie pozyskiwane są zarówno z zasobów lokalowych samorządów, jak również z komercyjnego rynku najmu.

Działanie nr 3B – formuła ROZSZERZONA

W ramach Działania nr 3B możliwe jest dofinansowanie kosztów wymienionych w Działaniu nr 3A oraz dodatkowych kosztów na pokrycie:

- wydatków na remont i adaptację lokali,
- wydatków na zakup nowego wyposażenia do lokali, w których świadczone będzie kompleksowe wsparcie określone w działaniu 3,

z zastrzeżeniem, że koszty ww. wydatków nie mogą przekroczyć 20% kwoty wnioskowanej dotacji.

Dofinansowanie dodatkowych kosztów wymienionych w Działaniu nr 3B możliwe jest pod warunkiem, że Oferent posiada tytuł prawny do lokalu, tj.:

- jest właścicielem lokalu,
 - lub prowadzi działalność określoną w Działaniu 3 w lokalu z zasobów lokalowych samorządu, na podstawie umowy z tymże samorządem;
- 4) udzielanie pomocy prawnej, psychologicznej, w formie asystentury oraz prowadzenie terapii uzależnień dla osób bezdomnych;
- 5) wspieranie działań z zakresu aktywizacji społecznej i zawodowej osób bezdomnych.

➤ **MODUŁ III: INFRASTRUKTURA**

Cel: Wsparcie podmiotów w dostosowaniu prowadzonych przez nie placówek świadczących usługi dla osób bezdomnych do obowiązujących standardów.

Moduł III dotyczy placówek udzielających tymczasowego schronienia (tj. **noclegowni, schronisk dla osób bezdomnych, ogrzewalni**)⁶, które nie spełniają obowiązujących standardów określonych w rozporządzeniu.

W ramach Modułu III będzie także możliwe przekształcenie istniejącej placówki dla osób bezdomnych³ w **schronisko dla osób bezdomnych z usługami opiekuńczymi** i dostosowanie jej do standardów określonych w rozporządzeniu.

W ramach Modułu III promowane i preferowane będą następujące działania:

- 1) przeprowadzenie prac remontowych w placówkach dla osób bezdomnych;
- 2) adaptacja pomieszczeń w istniejących placówkach dla osób bezdomnych;
- 3) zakup nowego wyposażenia do placówek, które będzie służyć podniesieniu ich standardu.

Realizacja prac remontowych/adaptacyjnych może stanowić szansę na aktywizację zawodową osób bezdomnych oraz stworzyć możliwość przeprowadzenia lokalnych

⁶ W rozumieniu art. 48a ustawy z dnia 12 marca 2004 r o pomocy społecznej.

programów rynku pracy. Osoby bezdomne mogą być włączone do realizacji prac remontowych/adaptacyjnych.

W przypadku konieczności podejmowania specjalistycznych prac technicznych, wykonywanych przez firmy zewnętrzne, osoby bezdomne mogą być włączone do czynności pomocniczych przy realizacji tych prac.

➤ **MODUŁ IV: INNOWACYJNOŚĆ**

Cel: Inspirowanie do wdrażania nowych rozwiązań w zakresie pomocy osobom bezdomnym.

W Module IV promowane będą działania nakierowane na wymianę wiedzy pomiędzy przedstawicielami środowisk pozarządowych i ośrodków pomocy społecznej, w szczególności zaś wymianę doświadczeń, identyfikację problemów, przygotowanie ewentualnych rekomendacji (zarówno systemowych, jak i porad dla realizatorów wsparcia), czy wreszcie identyfikację i promowanie dobrych praktyk.

Organizacja pozarządowa, która zostanie wybrana w drodze konkursu do realizacji modułu IV, ma obowiązek zorganizować inauguracyjne spotkanie ogólnopolskie oraz spotkania w formie webinarium o zasięgu ogólnopolskim w 5 obszarach tematycznych. Obszary tematyczne webinarium będą co roku określane w ogłoszeniu o otwartym konkursie ofert, w ramach danej edycji Programu. Podsumowanie webinarium powinno być przedstawione na końcowej konferencji ogólnopolskiej.

Realizator Modułu IV jest zobowiązany do wydania broszury podsumowującej efekty spotkań, ze wskazówkami dotyczącymi pomocy osobom bezdomnym w obszarach tematycznych określonych na dany rok.

V. PODMIOTY, KTÓRE MOGĄ UBIEGAĆ SIĘ O DOFINANSOWANIE

O dofinansowanie realizacji zadania publicznego w ramach Programu mogą ubiegać się podmioty świadczące usługi dla osób bezdomnych, o których mowa w art. 25 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej, czyli organizacje pozarządowe, o których mowa w art. 3 ust. 2 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. z 2020 r. poz. 1057, z późn. zm.) oraz podmioty wymienione w art. 3 ust. 3 pkt 1 i 3 tej ustawy, prowadzące działalność statutową w zakresie pomocy społecznej.

W przypadku Modułu II Działanie 3B oraz Modułu III podmioty starające się o dofinansowanie w ramach Programu powinny posiadać tytuł prawny do lokalu⁷/nieruchomości w których będą prowadzone prace remontowo-adaptacyjne:

- w przypadku Modułu II Działanie nr 3B Oferent powinien posiadać tytuł prawny do lokalu, który gwarantuje, że Oferent:
 - jest właścicielem lokalu,
 - lub prowadzi działalność określoną w Działaniu nr 3 w lokalu z zasobów lokalowych samorządu, na podstawie umowy z tymże samorządem;
- w przypadku Modułu III Oferent powinien posiadać tytuł prawny do nieruchomości, gdzie znajduje się placówka, w której będą prowadzone prace remontowo/adaptacyjne.

Tytuł prawny powinien gwarantować, że lokal/placówka będzie w pełnej dyspozycji podmiotu – przez co najmniej 5 lat od dnia zakończenia realizacji działań określonych w umowie. Ponadto podmiot zobowiązuje się do niezbywania lokalu/placówki wraz z jej zasobami oraz niezmienniania rodzaju prowadzonej w nich działalności przez co najmniej 5 lat od dnia zakończenia realizacji zadania. Niedotrzymanie ww. warunków będzie zobowiązywało Oferenta do zwrotu dotacji.

W związku z powyższym Oferent będzie zobowiązany do podpisania 3 oświadczeń, które będą zamieszczone jako załączniki (do pobrania) pod ogłoszeniem na stronie internetowej Ministerstwa Rodziny i Polityki Społecznej.

VI. REALIZATORZY PROGRAMU ORAZ ICH ZADANIA

Realizacja zadań Programu będzie prowadzona na trzech szczeblach:

1. Szczebel centralny:

1) Departament Pomocy i Integracji Społecznej w Ministerstwie Rodziny i Polityki Społecznej, z następującym zakresem zadań:

- a) przeprowadzanie otwartego konkursu ofert⁸ ogłaszanego corocznie przez Ministra Rodziny i Polityki Społecznej,
- b) ocena ofert pod względem formalnym i merytorycznym (zgodnie z zasadami określonymi w ogłoszeniu o otwartym konkursie ofert),
- c) zawieranie umów z podmiotami, których oferty zostały przyjęte przez Ministra Rodziny i Polityki Społecznej do dofinansowania w ramach Programu oraz zatwierdzanie rozliczeń z ich realizacją,

⁷ W którym będą świadczone usługi, o których mowa w Module II Działanie nr 3.

⁸ Podstawa prawna: art. 13 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie.

- d) bieżący monitoring Programu,
- e) przygotowywanie sprawozdania z realizacji Programu oraz podawanie go do publicznej wiadomości poprzez publikację na stronie internetowej Ministerstwa Rodziny i Polityki Społecznej;

2) Biuro Kontroli i Audytu w Ministerstwie Rodziny i Polityki Społecznej:

- kontrola wybranych podmiotów realizujących zadania w ramach Programu w zakresie oceny prawidłowości wykonania umów zawartych z Ministrem Rodziny i Polityki Społecznej.

2. Szczebel wojewódzki – Wydziały Polityki Społecznej Urzędów Wojewódzkich przez współudział w procedurze otwartego konkursu ofert (nie dotyczy Modułu IV), w zakresie:

- 1) sprawdzania ofert pod względem formalnym (załączniki zgodnie z zasadami określonymi w ogłoszeniu o otwartym konkursie ofert) i merytorycznym;
- 2) opiniowania ofert: opinia Wojewody (Dyrektora Wydziału Polityki Społecznej Urzędu Wojewódzkiego z upoważnienia Wojewody) dotycząca zasadności oferty (krótki opis zakresu rzeczowego oferty, doświadczeń podmiotu i efektów jego działalności na rzecz regionu). W podsumowaniu opinii należy określić czy oferta spełnia wymagania formalne, a także czy otrzymuje poparcie Wojewody z punktu widzenia rozwiązywania lokalnych potrzeb.

3. Szczebel lokalny – Podmioty, których oferty zostały przyjęte przez Ministra Rodziny i Polityki Społecznej do dofinansowania w ramach Programu – z następującym zakresem zadań:

- 1) realizacja zadania publicznego zgodnie z umową i Programem, przez wykonanie zakresu rzeczowo-finansowego oferty, przyjętej w danym roku przez Ministra Rodziny i Polityki Społecznej do dofinansowania;
- 2) przygotowanie sprawozdania merytoryczno-finansowego ze zrealizowanych zadań.

VII. TRYB REALIZACJI PROGRAMU

- 1. Zasady otwartego konkursu ofert, w tym zasady składania ofert wraz z wymaganą dokumentacją oraz zasady przyznawania dotacji, będą zawarte w ogłoszeniu o otwartym konkursie ofert oraz zamieszczone:
 - 1) na stronie internetowej Ministerstwa Rodziny i Polityki Społecznej www.gov.pl/web/rodzina;
 - 2) w Biuletynie Informacji Publicznej na stronie podmiotowej Ministra Rodziny i Polityki Społecznej;

- 3) na tablicy ogłoszeń w siedzibie Ministerstwa Rodziny i Polityki Społecznej – 00-513 Warszawa, Nowogrodzka 1/3/5.
2. Komisja Konkursowa do spraw Oceny Ofert, zwana dalej „Komisją”, będzie co roku powoływana przez Ministra Rodziny i Polityki Społecznej. W pracach Komisji będą brali udział przedstawiciele Ministerstwa Rodziny i Polityki Społecznej oraz podmiotów, o których mowa w art. 25 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej, którzy przyjmą zaproszenie do udziału w pracach i spełnią wymogi określone w ustawie z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie. Przy ocenie ofert złożonych w ramach Modułu II Działanie 3B oraz Modułu III (INFRASTRUKTURA) w pracach Komisji mogą brać udział, z głosem doradczym, także eksperci posiadający specjalistyczną wiedzę w dziedzinie budownictwa.
 3. Komisja dokona ostatecznej oceny formalnej i merytorycznej ofert ocenionych przez Wydziały Polityki Społecznej Urzędów Wojewódzkich do wyczerpania kwoty programowej, o której mowa w cz. VIII ust. 1 i 7.
 4. Sporządzona przez Komisję lista rankingowa ocenionych ofert wraz z proponowaną kwotą dofinansowania zostanie przedstawiona do akceptacji Ministrowi Rodziny i Polityki Społecznej.
 5. Minister Rodziny i Polityki Społecznej na podstawie przygotowanej przez Komisję listy rankingowej podejmie decyzję o przyznaniu dofinansowania oraz o jego wysokości.
 6. Wyniki otwartego konkursu ofert będą zamieszczane na stronie internetowej Ministerstwa Rodziny i Polityki Społecznej, w Biuletynie Informacji Publicznej na stronie podmiotowej Ministra Rodziny i Polityki Społecznej, a także na tablicy ogłoszeń w siedzibie Ministerstwa Rodziny i Polityki Społecznej.
 7. W przypadku uwolnienia środków wynikających z rezygnacji z:
 - 1) realizacji zadania przez podmiot, który otrzymał dofinansowanie;
 - 2) części dofinansowania przez podmiot, który otrzymał dofinansowanie– w ramach kompetencji Ministra Rodziny i Polityki Społecznej pozostaje możliwość dofinansowania ofert do limitu uwolnionych środków.
 8. Minister Rodziny i Polityki Społecznej podejmuje decyzję, o której mowa w ust. 7, i wybiera do dofinansowania oferty, które zostały pozytywnie ocenione pod względem formalnym i najwyżej ocenione pod względem merytorycznym, jednak nie zostały dofinansowane z uwagi na wyczerpanie kwoty programowej.

9. Oferty, o których mowa w ust. 8, muszą zostać zrealizowane w ramach przyznanego środków i w czasie krótszym niż przewidziano w ofercie.
10. W wyjątkowych sytuacjach, jeżeli jest konieczne wprowadzenie zmian do umowy, może być zawarty z podmiotem aneks do umowy. Aneks wymaga formy pisemnej. W danej edycji konkursu podmiot może wnioskować tylko raz o zawarcie aneksu do umowy.

VIII. FINANSOWANIE PROGRAMU

1. Realizacja Programu będzie finansowana ze środków budżetowych w części 44 – zabezpieczenie społeczne. Minister Rodziny i Polityki Społecznej dysponuje na wsparcie finansowe zadań realizujących cele Programu roczną kwotą programową w wysokości 5,5 mln zł.
2. Minister Rodziny i Polityki Społecznej zastrzega sobie prawo do ustalania w ogłoszeniu o otwartym konkursie ofert minimalnej i maksymalnej kwoty dotacji, jaką można otrzymać na realizację każdego z celów szczegółowych.
3. Minister Rodziny i Polityki Społecznej zastrzega sobie prawo do ustalania wysokości dotacji w zależności od wyznaczonych na dany rok kalendarzowy celów szczegółowych.
4. Koszty realizacji zadania publicznego będą dofinansowywane do wysokości 90% kosztów całkowitych zadania, co oznacza konieczność dysponowania przez podmiot składający ofertę konkursową wkładem własnym w wysokości minimum 10% kosztu całkowitego zadania.
5. Zadanie publiczne określone w ofercie przyjętej do dofinansowania nie może być dotowane z innych źródeł, chyba że stanowi fragment większego programu, co należy potwierdzić stosownym oświadczeniem.
6. Zakres dofinansowania nie obejmuje:
 - 1) podatku od towarów i usług (VAT), jeżeli może zostać odliczony w oparciu o ustawę z dnia 11 marca 2004 r. o podatku od towarów i usług (Dz.U. z 2021 r. poz. 685, z późn. zm.);
 - 2) inwestycji związanych z budową nowych obiektów;
 - 3) zakupu nieruchomości gruntowej, lokalowej, budowlanej;
 - 4) zakupu środków transportu;
 - 5) zakupu instalacji solarnych CO i ciepłej wody (w przypadku Modułu II Działanie 3B oraz Modułu III);

- 6) wydatków na zakup środków trwałych w rozumieniu art. 3 ust. 1 pkt 15 ustawy z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości (Dz.U. z 2021 r. poz. 217, z późn. zm.) oraz art. 16a ust. 1 w związku z art. 16d ust. 1 ustawy z dnia 15 lutego 1992 r. o podatku dochodowym od osób prawnych (Dz.U. z 2021 r. poz. 1800, z późn. zm.);
- 7) pokrycia kosztów utrzymania biura podmiotu składającego ofertę (w tym także wydatków na wynagrodzenia pracowników), o ile nie służą one bezpośrednio realizacji działań w ramach zadania publicznego określonego w ofercie;
- 8) wydatków związanych z bieżącym funkcjonowaniem placówek udzielających pomocy osobom bezdomnym: energia, opał, dostawa wody, opłaty telekomunikacyjne itp.;
- 9) kosztów wyjazdów (krajowych i zagranicznych) służbowych osób zaangażowanych w realizację zadania na podstawie umowy cywilnoprawnej, chyba że umowa ta określa zasady i sposób podróży służbowych;
- 10) spłaty zaległych zobowiązań finansowych podmiotu składającego ofertę;
- 11) kosztów obsługi rachunku bankowego (nie dotyczy kosztów przelewów);
- 12) kosztów związanych ze świadczeniami pieniężnymi wynikającymi z przepisów ustawy o pomocy społecznej, ustawy z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym (Dz. U. z 2020 r. poz. 176), ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz.U. z 2021 r. poz. 1100, z późn. zm.);
- 13) kosztów leczenia i rehabilitacji osób;
- 14) amortyzacji;
- 15) leasingu;
- 16) rezerw na pokrycie przyszłych strat lub zobowiązań;
- 17) odsetek z tytułu niezapłaconych w terminie zobowiązań;
- 18) kosztów kar i grzywien;
- 19) kosztów procesów sądowych (z wyjątkiem spraw prowadzonych w interesie publicznym);
- 20) nagród, premii i innych form bonifikaty rzeczowej lub finansowej dla osób zajmujących się realizacją zadania;
- 21) zakupu napojów alkoholowych;
- 22) podatków i opłat, z wyłączeniem podatku dochodowego od osób fizycznych, składek na ubezpieczenie społeczne i zdrowotne, składek na Fundusz Pracy, Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych oraz Fundusz Solidarnościowy.

7. Kwota programowa, o której mowa w ust. 1, może w danym roku ulec zmianie w przypadku pozyskania dodatkowych środków na realizację zadań w ramach Programu.

IX. OBOWIĄZEK INFORMACYJNY

Obowiązek informacyjny został określony w art. 35a–35d ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. z 2021 r. poz. 305, z późn. zm.).

Oferenci realizujący projekty w ramach programu „Pokonać bezdomność. Program pomocy osobom bezdomnym” są obowiązani do stosowania przepisów rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 maja 2021 r. w sprawie określenia działań informacyjnych podejmowanych przez podmioty realizujące zadania finansowane lub dofinansowane z budżetu państwa lub z państwowych funduszy celowych (Dz. U. z 2021 r. poz. 953, z późn. zm.), które określa m.in. rodzaje tych działań oraz sposób ich realizacji, w tym okres, w którym mają być realizowane.

Aby poinformować opinię publiczną (w tym odbiorców rezultatów projektu) oraz osoby i podmioty uczestniczące w projekcie, Oferent jest obowiązany do:

- 1) zamieszczenia **tablicy informacyjnej** w przypadku realizacji projektów w zakresie infrastruktury, prac budowlanych lub zakupu środków trwałych;
- 2) zamieszczenia **plakatu informacyjnego** w przypadku realizacji projektów badawczo-rozwojowych, edukacyjnych i społecznych;
- 3) zamieszczenia stosownej informacji o dofinansowaniu wszystkich projektów na swojej **stronie internetowej**.

Obowiązek informacyjny powstaje bezpośrednio po podpisaniu umowy lub w momencie rozpoczęcia prac budowlanych.

Ww. rozporządzenie wraz z wzorami tablic, plakatów oraz materiałami graficznymi znajduje się na stronie internetowej <https://www.gov.pl/web/premier/dzialania-informacyjne>.

X. ZASADY SKŁADANIA OFERT

1. Oferty realizacji zadania publicznego składane w trybie otwartego konkursu ofert⁹, należy składać na formularzu oferty określonym w rozporządzeniu Przewodniczącego Komitetu do spraw Pożytku Publicznego z dnia 24 października 2018 r. w sprawie wzorów ofert i ramowych wzorów umów dotyczących realizacji zadań publicznych oraz wzorów sprawozdań z wykonania tych zadań (Dz. U. poz. 2057) – Załącznik nr 1 do rozporządzenia.
2. Oferty, o których mowa w ust. 1 (z wyjątkiem ofert dotyczących Modułu IV) wraz z załącznikami (określonymi w ogłoszeniu o otwartym konkursie ofert na dany rok), należy

⁹ Zgodnie z art. 14 ust. 1 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie.

przesłać listem poleconym do Wydziału Polityki Społecznej Urzędu Wojewódzkiego właściwego ze względu na miejsce realizacji zadania.

Oferty dotyczące Modułu IV należy składać bezpośrednio do Departamentu Pomocy i Integracji Społecznej w Ministerstwie Rodziny i Polityki Społecznej.

3. Jeden podmiot może złożyć tylko jedną ofertę w ramach jednego konkursu ofert. W przypadku organizacji, których oddziały terenowe posiadają osobowość prawną, oddziały te mogą wnioskować o dotację niezależnie od organizacji centralnej. W przypadku organizacji, których oddziały terenowe nie posiadają osobowości prawnej (wymagane jest by były wpisane w KRS centralnej organizacji), oddziały te mogą składać oferty po uzyskaniu zgody organizacji centralnej, tj. na podstawie pełnomocnictwa szczególnego do działania w ramach konkursu w imieniu jednostki centralnej. Stroną umowy będzie jednostka centralna. Złożenie oferty przez oddział terenowy nieposiadający osobowości prawnej nie wyczerpuje limitu złożenia jednej oferty przez zarząd główny jednostki centralnej i pozostałe oddziały terenowe. W ramach osobowości prawnej organizacji centralnej dodatkową ofertę może złożyć maksymalnie pięć oddziałów terenowych.
4. Jedna oferta może dotyczyć realizacji tylko jednego Modułu.
5. Złożone oferty nie podlegają uzupełnieniu ani korekcie po upływie terminu ich składania.
6. Złożenie oferty na realizację zadania publicznego nie jest równoznaczne z zapewnieniem przyznania dotacji lub przyznaniem dotacji we wnioskowanej wysokości.
7. Oferty niekompletne lub złożone na niewłaściwym formularzu nie będą rozpatrywane.
8. Oferty podmiotów, które nie rozliczyły w sposób prawidłowy przyznanej dotacji na realizację zadania publicznego w roku poprzednim, w tym nie złożyły sprawozdania końcowego, nie będą podlegały ocenie przez Komisję.
9. Od decyzji Komisji nie przysługuje odwołanie.
10. Ministerstwo Rodziny i Polityki Społecznej zastrzega sobie prawo odwołania konkursu na dowolnym jego etapie bez podawania przyczyny.

XI. NADZÓR I MONITORING REALIZACJI PROGRAMU

Realizacja Programu będzie nadzorowana przez Departament Pomocy i Integracji Społecznej Ministerstwa Rodziny i Polityki Społecznej, m.in. poprzez wizyty monitorujące pracowników Ministerstwa w wybranych miejscach, w których realizowane są dofinansowane zadania. Zgodnie z zasadami otwartego konkursu ofert podmioty, którym zostanie przyznana dotacja, są obowiązane do przedłożenia sprawozdania z wykonania zadania publicznego. Wszystkie sprawozdania będą podlegały rozliczeniu merytoryczno-finansowemu wraz z przekazaniem ostatecznej decyzji Ministra Rodziny i Polityki Społecznej o uznaniu wykonania zadania publicznego, realizowanego w ramach Programu.

Z realizacji Programu będzie co roku sporządzana informacja: „Sprawozdanie z realizacji programu *Pokonać bezdomność. Program pomocy osobom bezdomnym*” za dany rok, w którym będą przedstawiane m.in. efekty realizacji Programu.

XII. MIERNIKI

W ramach Programu rocznie zakłada się, że wsparcie otrzyma przynajmniej 40 podmiotów świadczących usługi dla osób bezdomnych, o których mowa w art. 25 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej. Działania realizowane w ramach zadań dofinansowanych w danym roku przyczynią się do osiągnięcia następujących mierników, określonych dla poszczególnych celów Programu.

	Cel szczegółowy	Mierniki dla założonych celów i wartości docelowe
1.	Zapobieganie bezdomności poprzez prowadzenie działań profilaktycznych	– Liczba osób, wobec których realizowano działania prewencyjne (np. programy profilaktyczne, usługi społeczne) – minimum 180
2.	Prowadzenie działań interwencyjnych i aktywizujących skierowanych do osób bezdomnych	– Liczba osób, wobec których realizowano działania interwencyjne i/lub aktywizujące – minimum 300
3.	Wsparcie podmiotów w dostosowaniu prowadzonych przez nie placówek świadczących usługi dla osób bezdomnych do obowiązujących standardów	– Liczba placówek dla osób bezdomnych, w których przeprowadzono remonty i prace adaptacyjne w celu dostosowania ich standardu – minimum 10
4.	Inspirowanie do wdrażania nowych rozwiązań w zakresie pomocy osobom bezdomnym	– Liczba uczestników spotkań ogólnopolskich i webinarium – minimum 300

XIII. ZAKŁADANE REZULTATY PROGRAMU

1. Wzrost liczby realizowanych programów profilaktycznych, ukierunkowanych na zmniejszenie ryzyka bezdomności.
2. Rozwój inicjatyw zapewniających osobom zagrożonym bezdomnością dostęp do usług społecznych.
3. Wzmocnienie działań prewencyjnych ukierunkowanych na zapobieganie bezdomności.
4. Usprawnienie systemu interwencji i działań osłonowych skierowanych do osób bezdomnych.
5. Rozwój streetworkingu jako formy pracy socjalnej z osobami bezdomnymi przebywającymi na ulicy i w tzw. miejscach niemieszkalnych.

6. Rozwój punktów świadczących pomoc doraźną.
7. Rozwój asystentury dla osób bezdomnych.
8. Wzrost liczby kontraktów socjalnych zawieranych z osobami bezdomnymi i indywidualnych programów wychodzenia z bezdomności.
9. Wzmocnienie i rozwój aktywizacyjnej działalności schronisk dla osób bezdomnych.
10. Rozwój różnych form pozainstytucjonalnej pomocy osobom bezdomnym, świadczonej np. w mieszkaniach treningowych.
11. Poprawa jakości usług oferowanych w placówkach udzielających schronienia osobom bezdomnym.
12. Wzrost liczby placówek dla osób bezdomnych, spełniających standardy, przez przeprowadzenie remontów i prac adaptacyjnych.
13. Promowanie dobrych praktyk oraz nowatorskich metod pracy z osobami bezdomnymi.

XIV. POSTANOWIENIA KOŃCOWE

1. Program wchodzi w życie z dniem akceptacji przez Ministra Rodziny i Polityki Społecznej i obowiązuje do czasu ustanowienia nowego Programu.
2. W sprawach dotyczących interpretacji postanowień Programu oraz konkursów ogłaszanych w ramach Programu właściwy jest Departament Pomocy i Integracji Społecznej w Ministerstwie Rodziny i Polityki Społecznej.